

ring, som hidtil i alt væsentligt er blevet passivt placeret og fra en ØD-ordning indrettet på en måde, så den i mindst muligt omfang erstatter andre former for opsparring.

Peder J. Pedersen

Økonomisk Institut, Aarhus Universitet

Litteratur

TURNER, H. A. OG F. WILKINSON. 1972. The Wage-Tax Spiral and Labour Militancy. I *Do Trade Unions Cause Inflation?* red. H. A. Turner, D. Jackson og F. Wilkinson. Cambridge.

Kan det økonomiske demokrati bidrage til løsningen af produktionsfordelingsmodsatningen?

Et af de vigtigste kapitler i PPII-planen er kapitel 35, der er betegnet »Den økonomiske fordeling - økonomisk demokrati«. Slår man tilbage i dette tidsskrift, vil man se, at nationalindkomstberegninger og økonomisk fordeling har hørt til de foretrukne emner i mine yngre dage i det daværende Statistiske Departement. Problemerne om, hvordan man fordeler det, der populært kaldes samfundslagkagen.

Det største problem den gang var at bekæmpe arbejdsløsheden, så der blev mere at fordele. Det er lykkedes i 60'erne, men har ikke gjort fordelingsproblemerne mindre rent politisk. Tværtimod må den pensionist, som har tid og lyst til at høre radio, se TV, læse aviser og efter evne følge med i faglitteraturen undre sig over, hvor forfint mikroøkonomien er blevet, men samtidig iagttagte, hvor magtesløs makroøkonomien trods alle mulige modeller står overfor det simple, men helt afgørende spørgsmål,

hvordan kan vi fortsætte den økonomiske vækst, hvis politikerne næsten udelukkende interesserer sig for den økonomiske fordeling og understøttes heri af arbejdsmarkedets og erhvervslivets organisationer.

Afgørende er ikke de to symptomer på den uøkonomiske balance, nemlig inflationen og betalingsbalanceunderskudet. Dette dobbeltproblem kan ikke løses, hvis man ikke får løst det økonomiske fordelingsproblem. Er ØD en af vejene som man kan gå? Det mener jeg, hvis man går den rigtige vej; men det synes fagorganisationerne af enhver art ikke at mene. Man vil fastholde dyrtidsregulering og samtidig et ØD med store fondsdannelser. Bortset fra de enorme omflytninger med liden reel virkning, kan der øjensynlig ikke opnås politisk enighed om den af LO foreslåede vej. Landets største arbejderparti har da også klogeligt lagt den i hyttfad, og foreløbig i stedet trukket den gamle traven bunden opsparring ud af stalden og kædet den sammen med kontante tilskud til arbejdsgiverne på i alt 2 mia. Dette vil efter alt at dømme kun have uheldige økonomiske virkninger, og det er ubegribeligt at det såkaldte liberale parti venstre er gået med til både at skamride det stakkels dyr og til at udbetale betydelige beløb til arbejdsgiverne, der vil anbringe dem der, hvor de plejer at anbringe deres penge i investeringer eller skjult for skattevæsenet, medens priserne ikke vil falde af den grund.

Tilbage til det principielle. Naturligvis har den fulde beskæftigelse betydet, at de hårdest ramte arbejdsløse samt lavtlønsfagene, særlig kvinderne, har fået hævet deres indkomster mere end den øvrige befolkning bortset fra pensionisterne, der er blevet en virkelig pressionsgruppe. Den øvrige

ring, som hidtil i alt væsentligt er blevet passivt placeret og fra en ØD-ordning indrettet på en måde, så den i mindst muligt omfang erstatter andre former for opsparring.

Peder J. Pedersen

Økonomisk Institut, Aarhus Universitet

Litteratur

TURNER, H. A. OG F. WILKINSON. 1972. The Wage-Tax Spiral and Labour Militancy. I *Do Trade Unions Cause Inflation?* red. H. A. Turner, D. Jackson og F. Wilkinson. Cambridge.

Kan det økonomiske demokrati bidrage til løsningen af produktionsfordelingsmodsatningen?

Et af de vigtigste kapitler i PPII-planen er kapitel 35, der er betegnet »Den økonomiske fordeling - økonomisk demokrati«. Slår man tilbage i dette tidsskrift, vil man se, at nationalindkomstberegninger og økonomisk fordeling har hørt til de foretrukne emner i mine yngre dage i det daværende Statistiske Departement. Problemerne om, hvordan man fordeler det, der populært kaldes samfundslagkagen.

Det største problem den gang var at bekæmpe arbejdsløsheden, så der blev mere at fordele. Det er lykkedes i 60'erne, men har ikke gjort fordelingsproblemerne mindre rent politisk. Tværtimod må den pensionist, som har tid og lyst til at høre radio, se TV, læse aviser og efter evne følge med i faglitteraturen undre sig over, hvor forfint mikroøkonomien er blevet, men samtidig iagttagte, hvor magtesløs makroøkonomien trods alle mulige modeller står overfor det simple, men helt afgørende spørgsmål,

hvordan kan vi fortsætte den økonomiske vækst, hvis politikerne næsten udelukkende interesserer sig for den økonomiske fordeling og understøttes heri af arbejdsmarkedets og erhvervslivets organisationer.

Afgørende er ikke de to symptomer på den uøkonomiske balance, nemlig inflationen og betalingsbalanceunderskudet. Dette dobbeltproblem kan ikke løses, hvis man ikke får løst det økonomiske fordelingsproblem. Er ØD en af vejene som man kan gå? Det mener jeg, hvis man går den rigtige vej; men det synes fagorganisationerne af enhver art ikke at mene. Man vil fastholde dyrtidsregulering og samtidig et ØD med store fondsdannelser. Bortset fra de enorme omflytninger med liden reel virkning, kan der øjensynlig ikke opnås politisk enighed om den af LO foreslåede vej. Landets største arbejderparti har da også klogeligt lagt den i hyttfad, og foreløbig i stedet trukket den gamle traven bunden opsparring ud af stalden og kædet den sammen med kontante tilskud til arbejdsgiverne på i alt 2 mia. Dette vil efter alt at dømme kun have uheldige økonomiske virkninger, og det er ubegribeligt at det såkaldte liberale parti venstre er gået med til både at skamride det stakkels dyr og til at udbetale betydelige beløb til arbejdsgiverne, der vil anbringe dem der, hvor de plejer at anbringe deres penge i investeringer eller skjult for skattevæsenet, medens priserne ikke vil falde af den grund.

Tilbage til det principielle. Naturligvis har den fulde beskæftigelse betydet, at de hårdest ramte arbejdsløse samt lavtlønsfagene, særlig kvinderne, har fået hævet deres indkomster mere end den øvrige befolkning bortset fra pensionisterne, der er blevet en virkelig pressionsgruppe. Den øvrige

indkomstoverflytning indenfor mellemindkomsterne har hovedsagelig fundet sted indenfor de samme grupper, hvorved de ældre har tjent på de yngre særlig børnerige familiers bekostning fortrinsvis på grund af en fastholden ved en bolig- og lejepolitik, som tiden ganske er løbet fra. Intet politisk parti har turdet frigive huslejen successivt og derved meget hurtigt tilvejebringe et frit huslejemarked til gavn for befolkningen, lejere og ejere, det offentlige samt beskæftigelsen for de lidt ældre bygningsarbejdere.

Rent statistisk ser det ud som om, der også i efterkrigsårene er sket en vis mindre udligning af den private formuefordeling, men det er et statistisk bedrag. Der er mange årsager hertil. Kun en del af formuemassen er formueskattepligtig, og priserne på malerier, antikviteter o.l. tyder på, at betydelige formuedele er gemt hen ganske lovligt. Lige så lovligt er det, at ejendoms-skyldvurderingerne stadig viser et efterslæb i forhold til handelsværdierne. Endelig har den stigende inflation flyttet milliardbeløb fra skødehaverne til de aktive kapitalister, og netop ved køb af jord og fast ejendom tages i vidt omfang hensyn til disse inflationsgevinster. Hertil kommer det særlige forhold, at en større og større del af erhvervsforetagender laves om til fonde, hvoraf indehaveren modtager betydelige beløb, men bliver fritaget for at betale formueskat. Alt dette sker af hensyn til at mindske den personlige skattebyrde, men det der tiltrænges er, at den samlede opsparing øges eller i hvert tilfælde fordeles på en anden måde, flyttes fra boligsektoren, farvetv og andre større varige formuegoder over til erhvervslivet.

Dette kan kun finde sted, hvis de, der er

ansatte indenfor erhvervslivet, fra direktøren til piccoloen med de tusinder mellem-liggende arbejdere og funktionærer, får del i opsparingen herunder kapitalgevinsterne indenfor det aktive erhvervsliv. Det vil endvidere efterhånden føre til, at interessensætningen mellem arbejdsgiver og ansatte formindskes, og man begynder at trække på samme hammel for at øge produktionen. Samfundskagen bliver større og der bliver mere at fordele og spare op af. Som udviklingen nu tyder på, kan den økonomiske vækst standse under kampen om den økonomiske fordeling. Man kan blot betragte udviklingen i England for at se, hvad vej det kan gå, og den berømte revolutionære situation kan optræde. Det er imidlertid ganske usikkert, hvem der drager nytte af den. Kommuniste eller fascister.

Det er ikke afgørende, hvor hurtigt ØD indføres, men måden og særlig at få begyndt. Der synes efterhånden at være enighed om, at det må ske ad lovgivningens vej, og derfor må enhver regering sætte en drøftelse i gang, så man kan nå frem til en bred politisk tilslutning om, hvilken fremgangsmåde, man vil anvende. Hvis hverken socialdemokratiet eller partiet venstre har kraft til at tage et initiativ, har de radikale og de konservative her et område, hvor de måtte kunne tale sig til rette og få sagen rejst i folketinget. Endog i dansk politik har det før vist sig, at de gode viljer kan spille en rolle, og det har tillige vist sig, at indsigtfulde politikere ved at gå i spidsen og se ud over næsetippen har kunnet få en stemmemæssig tilslutning, der går langt ud over, hvad den traditionelle folketingsoptattelse siger. Den bygger på de svageste mandater.

I PPII-planen opridses på fortrinlig vis

de afgørende problemer, som der må tages stilling til.

For det første om man skal have store fondsdannelser, og af hvem og hvorledes de skal styres. Sociale sikringsordninger som ATP bygger på sådanne store fondsdannelser, men behøver af den grund intet at have med ØD at gøre og har det heller ikke.

For det andet kan man sigte på en ændret ejendomsfordeling af den i erhvervslivet investerede kapital, og det er givet, at her er vi ved et centralt punkt i ethvert ØD-forslag. Afgørende er det, om man ønsker en kollektiv ejendomsret for alle i virksomheden ansatte eller en slags andelsbeviser af personlig karakter. Mange kombinationer kan her tænkes også med hensyn til udbetalingen af den opsparede kapital.

Sammenhængende med disse problemer findes for det tredje mange forslag om medindflydelse og eventuel beslutningsdeltagelse i virksomhedens drift særlig med hensyn til investeringer. Meget kan nås gennem de bestående samarbejdsudvalg, men får de betydning uden del i ejendomsretten til virksomheden og giver det ansvar uden en sådan del i ejendomsretten?

For det fjerde har man med oprettelsen af kapitalmarkedsrådet i 1971 sikkert tænkt sig at få del i en central styring af samfundets samlede kapitalanvendelse. Rådet har ingen betydning fået, men som en anden Roosewelt har man ikke opløst det. Skade gør det vel kun i det omfang, at nogen tillægger det en betydning, der træder hindrende i vejen for andre fornuftige tankegange.

Da befolkningen ikke synes at ville give afkald på de tilvante stigninger i det private forbrug, og opsparingen ikke øges, for-

di den overflyttes fra en part til en anden, vil den nødvendige øgede opsparing for det femte kun kunne finde sted, hvis ØD føres ud i livet på en sådan måde, at den samlede produktion forøges mere end den ellers ville have gjort, og de ansatte - alle lønmodtagere - er villige til i en årrække at lade den øgede produktionsandel, som tilfalder dem, forblive indestående i erhvervslivet.

Det hævdes, at Kardinal Caraffa, pave Poul den IV's legat skal have sagt: *Populus vult decipi, decipiatur*, men gamle Horats sagde allerede: *Populus me sibilat; at mihi plaudo*. I ældre tider var teologerne også en slags latinere, så her er noget for cand. theol. Poul Hartling at leve op til.

Viggo Kampmann

Hvor er kapitalmarkedet blevet af i PP II?

1. Kommentarerne i det følgende sigter især på kapitlerne 32.G: Banker, sparekasser og forsikringsselskaber, 34: Investeringsbehov og kapitaldannelse og 41: Beskatnings- og finansieringsproblemer. Da jeg tog fat på at læse PPII, nærrede jeg den forventning, at disse tre afsnit tilsammen ville give læseren et godt overblik over nogle perspektiver for udviklingen på det danske kapitalmarked frem til 1987. Den stærke understregning i redegørelsens sammenfatnings-kapitel (p. 642) af, hvor centralt et problem det i de kommende år vil blive at forsyne virksomhederne med kapital, bidrog yderligere til at skrue mine forventninger i vejret.

Jeg må desværre konstatere, at mine forventninger til dels er blevet skuffet. Det er efter min opfattelse ikke lykkedes for forfatterne til de tre afsnit at få de kapital-